Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2013–2014

32 605 Beleid ten aanzien van ontwikkelingssamenwerking

Nr. 140

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 26 mei 2014

De algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft op 27 maart 2014 overleg gevoerd met Minister Ploumen voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over:

- **de brief van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 6 februari 2014 over de besteding van het budget voor noodhulp in 2013 (Kamerstuk 32 605, nr. 135);**
- **de brief van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 24 februari 2014 houdende informatie over noodhulp aan Syrië (Kamerstuk 32 623, nr. 127).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
De Roon

De griffier van de algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
Van Toor

kst-32605-140
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2014

Voorzitter: De Roon
Griffier: Wiskerke

Aanwezig zijn zes leden der Kamer, te weten: De Caluwé, Jasper van Dijk, Van Laar, Agnes Mulder, De Roon en Sjoerdsma,

en Minister Ploumen voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, die vergezeld is van enkele ambtenaren van haar ministerie.

Aanvang 9.30 uur.

De **voorzitter**: Hartelijk welkom bij dit algemeen overleg van de algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking met de Minister over noodhulp. Wij hebben de tijd tot 11.30 uur. Op dit moment zie ik vijf woordvoerders van de kant van de Kamer. Ik stel een spreektijd van vijf minuten voor en ik zal in eerste termijn twee interrupties per fracties toestaan.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Voorzitter. Ik zal maar meteen met de deur in huis vallen, want wereldwijd hebben 85 miljoen mensen noodhulp nodig. Noodhulp is, zoals u allen weet, eigenlijk de EHBO van ontwikkelingssamenwerking. Nog nooit waren er zo veel slachtoffers van conflicten, natuurrampen en andere noodsituaties. De meesten van hen bevinden zich in ontwikkelingslanden.
Als ik vandaag toch een gebied eruit mag lichten, wil ik graag bijzondere aandacht vragen voor Syrië. Miljoenen vluchtelingen buiten Syrië en in buurlanden, maar ook miljoenen binnen Syrië zijn ontheemd. Er is een tekort aan alles: voedsel, water, onderdak, medicijnen, noem maar op. Dit kabinet claimt de hoogste prioriteit voor de Syrische crisis, maar het houdt tegelijkertijd toch een beetje de hand op de knip dit jaar. Dit jaar wil Nederland namelijk tot nu toe 6 miljoen bijdragen. Dat is te weinig, zeker aangezien dit kabinet niet meer Syrische vluchtelingen hier wil opnemen omdat opvang in de regio beter zou zijn. Dat moeten wij dan ook waarmaken. Daarom vraag ik de Minister om de 6 miljoen die tot nu toe zijn uitgetrokken te verdubbelen naar 12 miljoen. Ik reken ook op de steun van fracties die deze oproep eerder met mij deden in andere debatten, met name de VVD en de PvdA.

Mevrouw **De Caluwé** (VVD): Waar wil de heer Sjoerdsma dat geld vandaan halen voor die verdubbeling?

De heer **Sjoerdsma** (D66): In de brief van Minister Ploumen over de budgetten voor noodhulp in 2014 staat nog een vrij aanzienlijk ongealloceerd budget, zowel onder acute crises als onder chronische crises. De Minister schaart Syrië onder de acute crises, als ik het wel heb. Ook onder die noemer is er nog steeds budget om dit bedrag te verdubbelen. Ik wil de Minister aanmoedigen om dat geld niet pas later dit jaar, wanneer nog steeds duidelijk zal zijn dat er in Syrië noden zijn, maar zo vroeg mogelijk in het jaar beschikbaar te stellen, juist vanwege de voorspelbaarheid van de hulp en juist omdat op dit moment de hulpbehoefte van de VN nog niet eens voor de helft gevuld is. Laten wij daar niet al te lang mee wachten en laten wij onze eigen bijdrage voor noodhulp verdubbelen van 6 miljoen naar 12 miljoen, zeker omdat dit kabinet opvang in de regio het beste vindt en hier liever niet meer Syrische vluchtelingen heeft op dit moment.

Mevrouw **De Caluwé** (VVD): Ik vraag mij af of het verdubbelen van het budget daarbij zou helpen. Het is het een beetje verwarrend dat aan de ene kant het budget bijna op is en er aan de andere kant nog ongealloceerd budget over zou zijn, dus dan zou er eigenlijk geen probleem zijn. Is

de heer Sjoerdsma het niet met mij eens dat Syrië nu al drie jaar een schrijnende situatie kent die eigenlijk overgaat in een chronische situatie en dat wij het probleem veel beter op een andere manier kunnen oplossen dan door iedere keer maar weer met de pet rond te gaan om voor deze schrijnende situatie geld te vinden? Is het niet beter om internationaal afspraken te maken om aan het begin van het jaar een budget beschikbaar te hebben voor de structurele opvang van deze vluchtelingen?

De heer **Sjoerdsma** (D66): Wat de VVD nu betoogt, lijkt akelig veel op ontwikkelingssamenwerking. Ik kan het natuurlijk alleen maar aanmoedigen, als de VVD nu opeens daarvoor pleit en besluit haar standpunt in dezen te herzien. Als ik heel eerlijk moet zijn: de opstelling van de VVD verbaast mij een beetje, omdat ik in voorgaande debatten – ik moet toegeven: dat was weliswaar met collega Ten Broeke – heb opgeroepen om tenminste net zo veel te doen aan noodhulp voor Syrië als vorig jaar. Vorig jaar heeft Nederland 33 miljoen euro uitgegeven; wij staan nu op 6 miljoen plus de 7 miljoen van het amendement-Voordewind. Dat bedrag reken ik er maar eventjes voor het gemak niet bij, omdat dat van de Kamer komt. Ik had eigenlijk op volmondige steun van de VVD gerekend voor dit voorstel, temeer omdat het niet om extra geld gaat in die zin dat er additioneel geld in de begroting moet worden gevonden, maar om geld uit het bestaande noodhulppotje. Het maakt mij niet uit of dat nu uit het potje voor acute crises komt of uit het potje voor chronische crises komt, maar ik had in ieder geval op die steun gerekend.
Het budget voor humanitaire hulpverlening is fors gedaald. Misschien heb ik wat gemist in het proces, maar ik herinner mij nog een persbericht ten tijde van Wat de wereld verdient. Daarin werd een aantal beleidsterrein uitgezonderd van bezuinigingen en noodhulp, humanitaire hulp was daar één van. Ik vraag dan ook aan de Minister hoe het mogelijk is dat het budget voor noodhulp in 2014 uitkomt op 205 miljoen en niet op 233 miljoen zoals in 2013, temeer omdat het amendement-Voordewind c.s. daar nog 7 miljoen bovenop heeft gedaan. Eigenlijk zou die begroting in 2014 meer moeten zijn dan in 2013. Hoe verklaart de Minister dat verschil?
Noodhulp is vaak broodnodig, maar tevens moeten wij constateren dat het vaak heel duur en heel inefficiënt is. Voor elke euro aan ontwikkelingssamenwerking spaar je € 3 tot € 7 uit aan noodhulp. Dat verschilt van land tot land; er zijn verschillende studies naar gedaan. Investering in preventie van rampen is daarmee cruciaal. Deelt de Minister die mening? Ik vraag dit ook, omdat ik in de brief van de Minister een analyse mis: wat zijn de oorzaken van een toenemend aantal rampen in deze wereld en wat kunnen wij daartegen doen? Wat is haar analyse? Doet Nederland genoeg om deze crises te voorkomen? De voorganger van deze Minister, Staatssecretaris Knapen, pleitte ervoor om een bepaald percentage van noodhulp te besteden aan disaster risk reduction. Ik meen – ik weet het niet zeker – dat dat ongeveer 10% van het budget zou moeten beslaan. Voldoen wij aan die zelf gestelde norm voor disaster risk reduction en wat heeft dat opgeleverd? In hoeverre is rampenparaatheid op dit moment onderdeel van de humanitaire hulpverlening?
Die vraag naar preventie is ook urgent, nu de bodem van het noodhulppotje snel in zicht komt. Collega De Caluwé noemde dat al eventjes. In 2011 was het kabinet na negen maanden al door de 250 miljoen heen. Deze Minister overkwam vorig jaar hetzelfde. Wij zitten in 2014 eigenlijk al op de helft. Ik vraag mij af of dat niet vraagt om een nieuwe aanpak van hoe wij op noodhulp inzetten, hoe wij keuzes maken en hoe wij samenwerken in Europa. Kijk ik bijvoorbeeld naar Libanon, dan valt mij op dat wij daar nog wel aan noodhulp doen, maar dat wij eigenlijk geen faciliteiten hebben om de Libanese regering te ondersteunen bij het bieden van ondersteuning aan de Syrische vluchtelingen. Zouden wij daar niet creatiever naar moeten kijken in dit soort chronische situaties? Collega De Caluwé zei dat ook al. Zouden wij niet kritisch moeten bekijken

of wij daarvoor andere middelen kunnen vinden om op die manier meer te kunnen doen? Zouden wij ook niet, gelet op de snel slinkende noodhulppotjes hier in Nederland, goed moeten bekijken hoe wij voor het uitgeven van die noodhulp samen optrekken binnen de Europese Unie en bepalen waar wij als Europa het geld aan uitgeven?
Tot slot. De toegang tot noodhulp wordt heel vaak op politieke gronden belemmerd. Wij zien dat in Noord-Korea, wij zien dat in Sudan, wij zien dat in Syrië. De fractie van D66 zou heel graag zien dat de Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken (CAVV) onderzoekt hoe humanitaire hulp afgedwongen kan worden onder het internationaal recht, bijvoorbeeld door verplichtingen onder mensenrechtenverdragen of de Geneefse Conventie. Ik hoop dat de Minister bereid is daarnaar te kijken.
Ook zijn er geluiden dat internationaal erover wordt gesproken om noodhulp uit de ODA-definitie halen, omdat het niet ontwikkelingsrelevant zou zijn. Welke positie neemt de Minister hierin in en hoe verhoudt zich dat tot de inspanningen om noodhulp en ontwikkeling dichter bij elkaar te brengen, zeker aangezien 80% van de rampen en crises zich juist voltrekt in ontwikkelingslanden?

De heer **Van Laar** (PvdA): De heer Sjoerdsma pleit voor een nieuwe benadering van het budget voor noodhulp. In het begin van zijn betoog gaf hij daar gelijk een voorzet voor, namelijk dat de Kamer voortaan gaat besluiten waar het budget voor noodhulp naartoe moet gaan. Is dat echter niet tegenstrijdig met de wijze waarop wij dit budget begroten: een besteedbaar bedrag waarin de Minister afwegingen maakt en waarbij de Kamer achteraf controleert? Het klinkt natuurlijk heel goed: we dienen een amendement in en dan gaan we van 6 miljoen naar 12 miljoen. Misschien wil de Minister op een gegeven moment wel van 6 miljoen naar 20 miljoen, maar mag dat dan nog? Waarom trekt de heer Sjoerdsma dit naar de Kamer toe en laat hij dit niet bij de Minister?

De heer **Sjoerdsma** (D66): Laat ik hier twee antwoorden op geven, te beginnen met het vriendelijke antwoord. Het vriendelijke antwoord is dat ik mij een beetje afvraag wat de heer Van Laar bedoelt. Als ik het mij goed herinner, diende hij twee weken geleden een motie in, overigens samen met mij tot mijn grote tevredenheid, om deze Minister te bewegen om een bepaald bedrag, bedoeld voor veilige abortus en ontwikkelingssamenwerking, te verdubbelen. Dat is precies wat ik vandaag betoog. Dat gaat niet om controle vooraf; dat gaat om het initiatiefrecht van de Kamer om ook te kunnen zeggen: wij zouden dat graag zus en zo geregeld zien. Dat betekent soms een plan of een politieke inzet van de Minister en soms betekent het ook iets voor hoe de Minister haar geld inzet.
Het tweede antwoord is misschien wat minder vriendelijk. In de voorgaande drie debatten – dat was met PvdA-collega Servaes – riep ik op om het noodhulpbudget voor Syrië minstens op hetzelfde niveau te houden als in 2013. Dat was 33 miljoen euro. Ik verbaas mij er een beetje over dat de heer Van Laar zich nu afvraagt waarom ik dat vraag. Zijn collega heeft dat al gesteund. Ik vraag mij af waarom hij dat op dit moment niet steunt.

De heer **Van Laar** (PvdA): Die oproep steunen wij, maar dat is iets anders dan dat wij als Kamer gaan besluiten hoe het budget voor noodhulp wordt besteed. Het grootste deel van het budget wordt in de begroting vastgelegd: waar geven we dit aan uit? Daarover hebben wij inderdaad een motie ingediend om te vragen of de Minister dat anders wil vastleggen in de begroting. Het budget voor noodhulp is besteedbaar, het is aan de Minister om te besluiten waar dat naartoe gaat en de Kamer controleert dat achteraf. De heer Sjoerdsma doorbreekt dat nu. Ik vraag mij af hoe we daarmee verder gaan. Moeten wij het hele vrij besteedbare budget dan door de Kamer laten besteden en wanneer dan? Kunnen wij

nu in maart al overzien wat de grootste crises zijn van dit jaar en kunnen wij op basis daarvan dan beslissingen nemen? Ik verbaas mij echt over het voorstel van de heer Sjoerdsma, hoewel ik zijn oproep deel.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Het is wel interessant dat de heer Van Laar zich verbaast over mijn voorstel en mijn oproep deelt, want mijn voorstel is niet meer dan een oproep. Ik weet niet waarover de heer Van Laar zich dan precies verbaast, maar ik ben heel blij dat hij die oproep deelt, temeer omdat dit kabinet heeft aangegeven dat opvang in de regio de allergrootste prioriteit is – die inschatting kunnen wij delen – en ook omdat het kabinet heeft aangegeven dat het er niet op zit te wachten om meer Syrische vluchtelingen via resettling door UNHCR hier in Nederland op te nemen. Dat moet de heer Van Laar ook pijn doen. Als je dan niet bereid bent om meer Syrische vluchtelingen op te nemen en als je een geloofwaardig verhaal wilt houden, dan moet je wel bereid zijn om meer dan 6 miljoen euro op tafel te leggen voor die opvang in de regio. Dat is mijn oproep. Ik weet niet wat de heer Van Laar er nog meer in wil zien, maar dat is de oproep die ik vandaag doe. Het is een vraag aan de Minister. Als de Minister daar nee op zegt, dan zegt zij daar nee op. Het is echter niet zo dat ik in mijn eentje haar begroting aan het veranderen ben. Het zou fantastisch zijn als ik dat zou kunnen, maar dat zit er volgens mij vandaag niet in.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): Ik zou nog een toelichting willen op het voorstel van de heer Sjoerdsma om het budget voor Syrië te verdubbelen. Op zich siert dat hem, want er valt veel voor te zeggen. Maar zegt hij nu: dat budget kunnen we uit het bestaande budget halen, zodat we sneller gaan uitgeven?

De heer **Sjoerdsma** (D66): Ja.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): In wezen verplaatsen wij daarmee het probleem naar later in het jaar, want het budget gaat dan gewoon eerder op. Ik kan mij nog wel meer crises voorstellen waar ook geld naartoe zou kunnen gaan, bijvoorbeeld de Centraal-Afrikaanse Republiek, waar de regering slechts een schamele 2 miljoen euro aan uitgeeft. Is de heer Sjoerdsma ook bereid om het budget te verhogen?

De heer **Sjoerdsma** (D66): Ik vind dat een terechte vraag van de heer Van Dijk: creëer je door het naar voren halen van geld niet een probleem later dit jaar? Met dat probleem zagen wij ons vorig jaar geconfronteerd en ook in 2011. Tegelijkertijd merk ik op dat Syrië in de noodhulpbegroting is ingedeeld bij acute crises, terwijl wij allemaal weten dat deze crisis al drie jaar duurt en helaas – ik zou het heel graag anders zien – nog meer jaren gaat duren. Het zou dan ook helemaal niet vreemd zijn om Syrië te scharen onder chronische crises. Voor chronische crises zou je juist aan het begin van het jaar laten weten hoeveel geld je uitgeeft. Je weet dat het voortduurt. Je weet dat er helaas geen miraculeuze ontwikkelingen zullen zijn. Je weet dat het erger zal worden, maar je weet niet dat het zo draconisch erger wordt dat je nog veel meer moet doen. Je kunt een inschatting maken van wat je dit jaar wilt uitgeven. Dat bepleit ik voor Syrië.
De heer Van Dijk vraagt of ik ook pleit voor meer geld voor noodhulp. Ik vraag wel aan de Minister, en ik hoop de heer Van Dijk met mij, hoe ik moet duiden wat zij in eerste instantie heeft gezegd, namelijk dat er niet gekort zou worden op het noodhulpbudget. Als ik er nu goed naar kijk, lijkt het er toch op dat er wel op gekort is: van 233 miljoen naar 205 miljoen.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): Dat ben ik zeer eens met de heer Sjoerdsma. Ik denk dat wij het in hoofdlijnen erover eens zijn dat er voldoende budget moet zijn voor noodhulp. Ik zal ook die vragen stellen over de verlaging van het budget.
Dan blijft de vraag staan. Volgens mij vindt D66 de oorlog in de Centraal-Afrikaanse Republiek ook niet fijn; dat is vanzelfsprekend een understatement. Ook daarover valt natuurlijk heel legitiem te zeggen dat het budget daarvoor zou kunnen worden verhoogd. Zou je dan niet verder moeten kijken binnen de begroting? Wij hebben het ook vaker gehad over bijvoorbeeld dat beruchte ontwikkelingsfonds, dat bedrijvenfonds. Met andere woorden, is de heer Sjoerdsma het met mij eens dat wij verder moeten kijken als wij daadwerkelijk het budget voor noodhulp willen vergroten in plaats van dat wij nu Syrië heel terecht extra geld gaan geven, wat dan in feite ten koste gaat van andere noodhulp?

De heer **Sjoerdsma** (D66): Ik wil toch een klein onderscheid maken. Ik deel de zorgen van de heer Van Dijk over de Centraal-Afrikaanse Republiek uiteraard volledig. Ik houd niet van labels op crises, maar als ik de Centraal-Afrikaanse Republiek moet labelen, is dat een recentere crisis dan Syrië en valt die onder het potje «acuut». De Minister heeft daarvoor geld vrijgemaakt en ik hoop dat zij nog meer vrijmaakt, maar ik pleit vandaag voor Syrië, juist omdat het zo symbolisch is, juist omdat het zo'n binnenlandse component heeft. Het staat de heer Van Dijk uiteraard vrij om te pleiten voor de Centraal-Afrikaanse Republiek.
De heer Van Dijk vraagt of wij niet moeten bekijken hoe wij meer noodhulp voor elkaar kunnen boksen. Ik heb daar twee antwoorden op. Wij zijn ook geen fan van het bedrijfslevenfonds, maar het is ook noodzakelijk om te bekijken hoe wij omgaan – ik noemde Libanon al, maar het geldt misschien ook voor Jordanië – met fragiele regeringen die dat soort vluchtelingenstromen moeten ondersteunen. Hoe ondersteunen wij die regeringen? Ik heb daar niet meteen een pasklare oplossing voor. Ik hoop dat wij er vandaag creatief over kunnen nadenken en misschien heeft de Minister er een eerste gedachte over. Dat zou ik zeer aanmoedigen.

Mevrouw **De Caluwé** (VVD): Enerzijds ben ik blij dat de heer Sjoerdsma mijn idee omarmt om de crisis in Syrië aan te pakken als chronische crisis en aan het begin van het jaar geld te alloceren. Anderzijds zegt hij dat wij het geld moeten halen uit een potje voor acute crises en dat wij dat potje al versneld moeten leeghalen om de nood in Syrië te lenigen, terwijl collega Van Dijk terecht zegt dat er in de Centraal-Afrikaanse Republiek ook nog wel een uitdaging ligt. Hoe ziet de heer Sjoerdsma de relatie tussen de aanpak van een chronische crisis zoals in Syrië en het versneld leeghalen van dat potje? En hoe ziet hij de relatie met andere donorlanden? Ik hoor hier «Nederland, Nederland», maar Nederland gaat dit alleen natuurlijk absoluut niet oplossen. Nederland is al soms de vierde, soms de tiende donor wereldwijd. Moeten wij het alleen bij Nederland laten? Ik ken de heer Sjoerdsma als een kosmopoliet.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Dank, dat laatste zal ik incasseren als een compliment.
Ik ben het helemaal met mevrouw De Caluwé eens dat het natuurlijk niet alleen aan Nederland is om hier iets aan te doen. Sterker nog, Nederland doet echt onwaarschijnlijk veel. Als je kijkt naar wie er internationaal gezien achterblijven bij hun verplichtingen – wij kennen allemaal de landen – dan kijk je toch naar sommige Golfstaten. Dan kijk je toch naar Arabische landen die wel heel erg veel beloven, maar die die beloften niet nakomen. Er ligt ook bij die landen een zware verantwoordelijkheid om aan de slag te gaan. Ik heb meermaals deze Minister en ook Minister Timmermans opgeroepen: neem contact op met die landen, maar laat ook

hoge vertegenwoordiger Ashton contact opnemen met die landen om aan hun verplichtingen te voldoen. Dat andere landen die verantwoordelijkheid hebben, neemt echter niet weg dat Nederland, juist vanwege het verhaal dat het kabinet vertelt om vluchtelingen in de regio op te vangen en er hier niet meer op te nemen, zelf ook het maximale moet doen aan het begin van het jaar.

Mevrouw **De Caluwé** (VVD): Ik wil toch iets zeggen over die link met het niet opnemen van vluchtelingen. De situatie in Syrië is en blijft schrijnend, maar dat staat helemaal los daarvan. De heer Sjoerdsma zegt dat Nederland zijn eigen verantwoordelijkheid moet nemen, maar er is toch ook eigen verantwoordelijkheid voor andere landen zoals de Centraal-Afrikaanse Republiek? Wij hebben nu al de helft van het potje voor dit jaar leeggehaald. Hoe denkt de heer Sjoerdsma dat op te lossen? In het potje zit nu nog ongealloceerd budget noodhulp, die 17 miljoen.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Mevrouw De Caluwé vraagt waarom ik zo de link leg tussen de situatie van de Syrische vluchtelingen en dat noodhulppotje. De reden waarom ik dat doe, is natuurlijk evident: omdat het kabinet die link legt. Zodra wij aan Staatssecretaris Teeven vragen om meer Syrische vluchtelingen op te nemen dan hij op dit moment wil doen, weigert hij dat omdat opvang in de regio wat hem betreft de oplossing is. Als je zegt dat opvang in de regio de oplossing is omdat het goedkoper, efficiënter en voor de mensen daar beter is – je kunt daar van alles van vinden, maar dat zegt Staatssecretaris Teeven – dan moet je ook boter bij de vis doen. Je kunt niet geen van beide doen. Ik hoop dat mevrouw De Caluwé dat met mij eens is. Nogmaals, de andere woordvoerder van de VVD was dat nadrukkelijk met mij eens.
Verder vraagt mevrouw De Caluwé hoe ik de weging maakt wat betreft de Centraal-Afrikaanse Republiek. Laat ik heel eerlijk zijn. Ik ben natuurlijk niet de Minister, die hier tussen allerlei crises gaat wegen waar meer geld naartoe moet en waar niet. Uitgaande van het verhaal van het kabinet, heb ik vandaag willen bepleiten om goed te kijken naar dat noodhulpbudget voor Syrië en daar meer te doen. Wij kunnen niet elke crisis in de wereld oplossen, maar ik hoop dat wij vanuit die verplichting ook bereid zijn dat te doen.

Mevrouw **De Caluwé** (VVD): Voorzitter. De VVD wil de Minister bedanken voor het uitvoeren van de toezegging om de Kamer te informeren als Nederland een noodhulpbijdrage doet van meer dan 5 miljoen ineens. Op initiatief van de VVD heeft de Kamer nu meer inzicht in de besteding van het noodhulpbudget. De brieven over noodhulp in het algemeen en specifiek over de hulp aan Syrië geven ook een goed overzicht van de budgettaire situatie. In de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor 2014 is 36 miljoen beschikbaar voor acute crises. De uitgaven voor noodhulp zijn in de eerste maanden van 2014 hard gegaan, onder andere niet 6 miljoen voor Syrië, maar 13 miljoen inclusief het amendement-Voordewind, 2 miljoen voor de Centraal-Afrikaanse Republiek en 1 miljoen voor Zuid-Sudan. Hierdoor is echter nu nog maar 17 miljoen voor acute crises beschikbaar. De VVD maakt zich zorgen of het budget voor noodhulp niet te snel opraakt. Is de Minister ervan overtuigd dat met het huidige uitgavenbeleid een eventuele crisis later dit jaar adequaat en binnen het budget kan worden opgevangen? Wat gaat de Minister doen als het noodhulppotje halverwege het jaar al leeg is?
Het kabinet ziet de Syrische crisis terecht als hoogste prioriteit. De situatie is schrijnend en duurt nu al drie jaar. Nederland heeft tot op heden 75 miljoen aan noodhulp gegeven. Daarbovenop heeft de Europese Unie mede namens Nederland nog eens 1,1 miljard beschikbaar gesteld. Europa is de grootste donor voor de crisis in Syrië. De VVD blijft van

mening dat noodhulp eigenlijk vooral via de EU zou moeten lopen en niet via 28 lidstaten. Dat verbetert de coördinatie en de efficiëntie.
De VVD heeft vaker de klacht geuit dat Nederland braaf als eerste steeds de portemonnee trekt. Op 19 maart verscheen er een bericht via EurActiv dat er een tekort van 400 miljoen is bij EU-hulpprogramma's, omdat EU-lidstaten de beloofde bijdragen voor hulpoperaties nog niet hebben overgemaakt. Programma's voor de Centraal-Afrikaanse Republiek, Zuid-Sudan en Syrië komen volgens de Europese Commissie dan in gevaar. Kent de Minister dit bericht? Ik heb het gisteren pas gezien. Het is een week oud, maar het is verder niet opgepakt door de media. Zo ja, wat gaat de Minister doen om dit aan de kaak te stellen in Europa?
De humanitaire crisis in Syrië duurt inmiddels drie jaar. Het is een zeer groot drama waaraan vooralsnog geen eind lijkt te komen. Daarmee is het een chronische crisis geworden. De VVD is van mening dat de hulp aan Syrië via het Central Emergency Response Fund (CERF) zou moeten lopen. Zo voorkom je het maandelijks met de pet rondgaan en kun je veel structureler hulp bieden. Mijn collega Ten Broeke heeft precies daarop gehamerd; de heer Sjoerdsma refereert daar steeds aan. Mijn collega Ten Broeke heeft aangegeven dat de hulp aan Syrië via het CERF zou moeten lopen. Daarvan zijn wij de vierde donor. Dan zou je aan het begin van het jaar kunnen bekijken wat je actief kunt doen aan de crisis in Syrië in plaats van steeds uit verschillende potjes bij iedereen te moeten bedelen en maar te moeten zien hoeveel geld je binnenhaalt.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Ik ben natuurlijk bekend met het pleidooi van de heer Ten Broeke om het hulpgeld naar Syrië via het CERF te laten lopen. Dat is op zich een heel redelijk en een heel goed pleidooi en ik kan dat ook steunen, maar dat is niet het enige wat de heer Ten Broeke heeft gezegd in die debatten. Telkens wanneer wij vroegen om aan het begin van het jaar – dat zegt mevrouw De Caluwé nu eigenlijk ook zelf – duidelijk te maken hoeveel geld wij over hebben voor deze chronische crisis in Syrië en om er meer voor uit te trekken dan wij nu hebben gedaan, reageerde de heer Ten Broeke ook sympathiek. Waarom staat mevrouw De Caluwé niet positief tegenover het voorstel om meer geld uit te trekken voor Syrië, voor mijn part desnoods via het CERF?

Mevrouw **De Caluwé** (VVD): Daar is het begrotingsdebat voor. Bij de begroting hebben wij ook gevraagd hoe het zit met de noodhulp. Dat bedrag is iets naar beneden gegaan, maar vergeleken met de rest van het budget is het behoorlijk stabiel gebleven. Er werd voor dit jaar minder voorzien voor acute crises. Er werd gedacht dat wij met minder toe konden. Dat kan dus niet. De VVD is een groot voorstander van noodhulp. Gelet echter op wat Nederland bijdraagt aan noodhulp, moet je ook binnen het CERF bekijken hoe andere landen daarmee omgaan en in hoeverre ze de portemonnee trekken. De VVD is dus absoluut niet tegen noodhulp en niet tegen een flink bedrag voor noodhulp, maar dat moet wel in verhouding staan tot de bijdragen die andere landen moeten leveren aan het CERF.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Mevrouw De Caluwé verwijst nu naar de begroting, maar de begrotingsbehandeling is eind dit jaar. Dat zal voor deze situatie nu natuurlijk niet heel veel opleveren. Ik kan eigenlijk niet anders dan constateren dat het verhaal van de VVD eigenlijk heel hard is. De VVD zegt: nee, Nederland moet niet vrijwillig meer vluchtelingen opnemen via UNHCR. De VVD zegt ook: nee, Nederland moet ook niet meer noodhulp geven aan Syrië, niet meer dan de 6 miljoen die de Minister er zelf voor heeft uitgetrokken en ook niet meer dan de 7 miljoen die via het amendement-Voordewind daaraan is toegevoegd. Ik vind dat best een treurige constatering, gezien de omvang van de ramp daar en de welvaart hier.

Mevrouw **De Caluwé** (VVD): Volgens mij heeft de heer Sjoerdsma niet goed geluisterd, want de VVD is zeker voor noodhulp en zeker voor een goede bijdrage van Nederland. Je moet daar echter wel afspraken over maken, want Nederland staat hier niet alleen in. De VVD is ervoor dat het via het CERF loopt en dat je van tevoren afspraken met elkaar maakt: hoeveel stop je daar per jaar in voor Syrië? Is de Minister dat met de VVD eens en gaat zij bij de VN voorstellen doen voor een jaarlijkse afdracht voor deze schrijnende crisis in Syrië? De VVD is zeer zeker voor hulpverlening, maar vindt dat wij dat wel met elkaar moeten afstemmen.

Mevrouw **Agnes Mulder** (CDA): Voorzitter. Uit de hele discussie hier aan tafel blijkt dat met name de effectiviteit van de besteding van de middelen die wij nog wel hebben alleen maar van groter belang is. Ik heb het bij de begrotingsbehandeling al gevraagd: hoe effectief zijn de multilaterale kanalen, hebben wij er voldoende sturing op en hebben wij er voldoende output en outcome van? Hoe gaat het dan met de ngo's, waaraan wij best wel strenge eisen stellen en die gewoon goed transparant willen zijn? Is dat wel een eerlijke verdeling wat betreft de lastendruk en de resultaten die je ermee bereikt? Misschien kan de Minister nog eens daarop ingaan. Het zou goed zijn om uit te gaan van gelijke monniken, gelijke kappen. Het merendeel van de Nederlandse noodhulpmiddelen gaat via VN-organisaties: twee derde als ik goed ben geïnformeerd. Dan blijft er nog een paar procent over voor de ngo's. In Engeland ligt die verhouding heel anders. Daar gaat richting de 50% via ngo's. In het licht van de discussie van zojuist vraag ik hoe de Minister dit ziet. Hoe kijkt zij hiertegen aan, juist als je effectiever kunt zijn? Er is op dit vlak de afgelopen jaren best veel kritiek geweest, ook op onze ngo's, dus wij willen graag die transparantie. Wij willen graag draagvlak voor de noodhulp behouden bij onze inwoners, wij willen dat zij er belang aan hechten.
Ik kom bij de opmerking van D66 over datgene wat de heer Knapen in het verleden heeft gezegd. Wij zijn ook benieuwd hoe het zit met die disaster risk reduction, met de preventieve maatregelen. Daarover zouden wij graag meer willen horen.
Wij hebben van de week de Nuclear Security Summit in Den Haag gehad. Obama was op bezoek. Hij heeft nogal wat kritiek, niet direct op het gebied van de noodhulp, maar wel op de opstelling van Europa en indirect ook van Nederland: hoe kijken wij naar de veiligheid aan de randen? Als je in de preventiesfeer zit en bijvoorbeeld kijkt naar Mali en de islamisering, die best veel problemen meebrengt, hoe gaan wij daar dan mee om en hoe zijn wij als Europa in onze achtertuin daarmee bezig? Vindt de Minister die kritiek van Obama op Europa terecht dat wij een beetje vergeten zijn om op onze defensie te letten en op de gevaren, ook voor Europa, aan onze buitenranden? Ik hoor graag hoe de Minister daarover denkt en hoe zij die kritiek van met name Obama duidt.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): Voorzitter. Volgens mij moet het gaan over twee dingen, namelijk het budget en de effectiviteit daarvan: wat gebeurt er met het geld? Ik begin met het budget. Ik zou graag een uiteenzetting van de Minister willen horen over de ontwikkeling van het budget voor noodhulp in de afgelopen jaren. De cijfers vliegen je om de oren, maar mijn informatie is toch echt dat het budget is verlaagd. Je zou kunnen zeggen dat het vorig jaar 233 miljoen was en dit jaar ongeveer 200 miljoen. Dat is dus een forse verlaging en dat terwijl de Minister naar aanleiding van het UNHCR-rapport heeft gezegd dat noodhulp belangrijker is dan ooit. Hoe moet ik dit met elkaar rijmen? Wij zien de oorlogen in Syrië en in Zuid-Sudan met veel vluchtelingen en uiteraard ook in de Centraal-Afrikaanse Republiek, waar acute hongersnood dreigt. Ondertussen is de helft van het budget voor noodhulp alweer op. Is het ook juist dat er in de begrotingen van 2010 en 2011 – ik heb het hier voor mij liggen – structureel 300 miljoen voor noodhulp werd gereserveerd vanaf 2012?

Dan is het echt schrijnend om te zien dat wij nu rond de 200 miljoen zitten. Indien dit juist is, gaat zij dit dan herstellen zodra dat mogelijk is?
Het is nu maart en de helft van het budget is alweer op. Is er ruimte om alsnog geld vrij te maken voor noodhulp? Haar voorganger Knapen zei daarover: als de nood aan de man is, kunnen wij een aantal lopende uitgaven vertragen om wat middelen vrij te spelen. Geldt dat ook voor deze Minister? Zo ja, wat zijn de mogelijkheden? Kan er bijvoorbeeld minder geld naar het omstreden bedrijvenfonds? Mijn fractie zou dat kunnen steunen.
Dan over de effectiviteit. Volgens informatie zou twee derde van de Nederlandse noodhulpmiddelen structureel via het VN-kanaal lopen en 4% via lokale en internationale ngo's. Hoe zit het met de effectiviteit daarvan? Kom je bij de evaluaties van de VN-organisaties, dan vallen er wel wat vraagtekens te plaatsen bij de impact. Graag krijg ik een toelichting daarop.
Ik heb een motie aangenomen gekregen over het meten van de effectiviteit van de kanalen voor seksuele gezondheid en hiv/aids. Zou dat eigenlijk niet ook voor noodhulp moeten gebeuren? Wij willen natuurlijk allemaal zo goed mogelijk weten wat er met dat geld gebeurt. Dat vergroot het draagvlak in de samenleving, wat ook niet onbelangrijk is. Iedereen weet dat er veel spanningen zijn in de Centraal-Afrikaanse Republiek. Vandaag nog stond het in de Volkskrant. Ruim twee miljoen mensen, de helft van de bevolking van de Centraal-Afrikaanse Republiek, zijn afhankelijk van noodhulp. De Minister van Buitenlandse Zaken zei gisteren dat hij liever prioriteit geeft aan Mali en dat er voor de Centraal-Afrikaanse Republiek slechts 2 miljoen beschikbaar is, terwijl een veelvoud nodig is. Is de Minister bereid meer geld vrij te maken voor humanitaire hulp aan de Centraal-Afrikaanse Republiek? Het is toch vreemd dat wij niet thuis geven bij dit soort verschrikkelijke rampen omdat het budget op zou zijn? Het budget is een politieke keuze; wij zijn er zelf bij om het te verhogen.

De heer **Van Laar** (PvdA): Voorzitter. De Partij van de Arbeid is tevreden over de bestedingen voor noodhulp in 2013 en de plannen zoals ze er nu uitzien voor 2014. Wij kunnen de toedeling die de Minister heeft gemaakt goed volgen en onderschrijven die ook. Tegelijkertijd zien wij schrijnende situaties ontstaan en erger worden, waardoor de neiging altijd blijft en meer en betere hulp gegeven moet worden. Wereldwijd – collega Sjoerdsma zei het al – zijn er 85 miljoen mensen, van wie 59 miljoen kinderen, die humanitaire hulp nodig hebben. Vele mensen moeten vluchten en hun huizen en bezittingen achterlaten vanwege oorlog of natuurrampen. In dit soort omstandigheden is snelle noodhulp en het leveren van tenten, dekens, eten en medicijnen heel belangrijk. De PvdA vindt dat bij noodhulp effectiviteit voorop moet staan, naast het bereiken van de juiste doelgroepen.
De PvdA wil daarbij vooral aandacht vragen voor de schrijnende situatie van kinderen in crises. Denk hierbij aan de kinderen op de Filipijnen die alles kwijt zijn geraakt met de tyfoon Haiyan en de kinderen die op de vlucht zijn voor geweld in Syrië of de Centraal-Afrikaanse Republiek. Kinderen zijn vaak het kwetsbaarst in deze situaties en krijgen te maken met traumatische ervaringen. Onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden zijn een reële dreiging, ook voor de toekomst van de betreffende landen. De PvdA wil graag van de Minister weten of zij erop kan blijven toezien dat de Nederlandse noodhulp kinderen bereikt. Wellicht kan ook UNICEF, verantwoordelijk voor bijvoorbeeld het onderwijs aan kinderen in vluchtelingenkampen, opgenomen worden in de lijst voor ongeoormerkte bijdragen, zodat wij kunnen zien hoeveel daar naartoe gaat. Is de Minister bereid om met huidige ontvangers van ongeoormerkte bijdragen in gesprek te gaan over hoe kinderen beter bereikt kunnen worden?

De PvdA vindt het van belang dat Nederland ruimhartig blijft bijdragen voor de enorme humanitaire noden in Syrië. Mijn collega Michiel Servaes is net terug van een bezoek aan Jordanië, waar hij ook een vluchtelingenkamp bezocht. Er is meer nodig dan noodhulp alleen. De crisis gaat nog jaren duren en mensen moeten een nieuw bestaan kunnen opbouwen. De Wereldbank is aan het onderzoeken hoe dit vormgegeven zou kunnen worden. Is Nederland betrokken bij deze ontwikkelingen en speelt het daarin een rol? Het kabinet heeft in ieder geval al 3 miljoen vrijgemaakt uit het stabiliteitsfonds voor een programma ter ondersteuning van het Libanese onderwijssysteem, omdat daar de druk van Syrische kinderen enorm toeneemt. In hoeverre zal Nederland nog meer budget vrijmaken voor het ondersteunen van onderwijsprogramma's in de omringende landen waarvan ook de Syrische vluchtelingenkinderen profijt hebben? In hoeverre zal Nederland erop toezien dat een lost generation, een verloren generatie wordt voorkomen?
Het Nederlandse noodhulpbudget wordt voornamelijk verdeeld over multilaterale organisaties ...

De heer **Sjoerdsma** (D66): De heer Van Laar spreekt behartigenswaardige woorden over de situatie van de Syrische vluchtelingen in de buurlanden rondom Syrië. Hij beschrijft het bezoek dat zijn collega Servaes heeft gebracht aan een van de vluchtelingenkampen in Jordanië. Hij sprak ook – ik vond dat wel interessant – over de noodzaak om te kijken naar onderwijsprogramma's voor kinderen. Hij vroeg aan de Minister of daarvoor meer geld kan worden vrijgemaakt. Op dat punt lijken de heer Van Laar en ik elkaar te kunnen vinden. Als hij mijn oproep steunt om het hulpgeld dat voor Syrië bedoeld is op dit moment te verdubbelen van 6 miljoen naar 12 miljoen, dan ben ik natuurlijk van harte bereid om zijn oproep te steunen om dat hulpgeld in te zetten voor die onderwijsprogramma's voor kinderen.

De heer **Van Laar** (PvdA): Hier hadden wij net ook een discussie over. Naar onze mening is de besteding van het budget aan de Minister. Wij doen oproepen aan de Minister, wij zeggen wat wij belangrijk vinden, maar het besluit blijft daar. Als er in de Kamer besluiten worden genomen, weet ik dat Syrië, de Centraal-Afrikaanse Republiek en Zuid-Sudan voldoende geld zullen krijgen. Het is echter heel goed dat de multilaterale organisaties zelf keuzes kunnen maken. De vergeten vluchtelingenkampen in Nepal, waar ik niet zo lang geleden was, of in Thailand, waar niemand meer van gehoord heeft maar die al tientallen jaren bestaan, moeten ook geld krijgen. Wij kunnen hier wel zeggen dat het naar Syrië moet, maar wie weet wat wij daarmee aanrichten. De multilaterale organisaties geven aan dat steeds meer landen hun bijdrage oormerken. Door al dat oormerken kunnen zij veel moeilijker de hulp terecht laten komen waar die terecht moet komen. Wij moeten dus niet op de stoel gaan zitten van iedereen die bij dit circuit betrokken is, maar hen zelf laten bepalen waar welk bedrag van welke precieze hoogte naartoe moet.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Ik ben een beetje in de war. Waarom noemt de heer Van Laar mijn bijdrage een besluit? Ik wil heel graag zien dat wat ik heb gezegd een besluit wordt, maar ik wacht toch eerst de reactie van de Minister af of dat werkelijkheid wordt. Ik snap het niet heel goed. De heer Van Laar en ik delen veel. Wij delen dat hulporganisaties over het algemeen zelf moeten kunnen bepalen waar hun geld wordt ingezet. Volgens mij delen wij dat het beter is dat zij dat geld aan het begin van het jaar tot hun beschikking hebben, zodat zij zelf hun planning beter op orde kunnen hebben en niet aan het eind van het jaar opeens heel veel geld erdoorheen moeten jassen zonder dat dat geld goed kan worden besteed. Ik hoopte eigenlijk dat als de heer Van Laar bepleit dat er meer geld moet

komen voor onderwijs voor Syrische vluchtelingenkinderen, dat goed zou kunnen aansluiten bij mijn oproep om meer noodhulp voor Syrische vluchtelingen in te zetten. Ik hoop dat dit een en ander verheldert. Nogmaals, kunnen wij elkaar hier niet vinden?

De heer **Van Laar** (PvdA): Wij delen de oproep dat er meer geld nodig is voor Syrië. Wij hebben aangegeven welke noden wij opgelost willen zien, in ieder geval als eerste. Dat zijn de noden van kinderen. Het is aan de Minister om te bekijken, in relatie tot andere donoren en in overleg met multilaterale organisaties, waar dan extra bijdragen nodig zijn. Ik geef een voorbeeld. Koeweit heeft 500 miljoen euro toegezegd voor hulp aan Syrische vluchtelingen. Stel dat het over een paar maanden besluit, om wat voor reden dan ook die hulp te halveren. Dan wordt de nood een stuk hoger in de omgeving van Syrië en is de druk op de Minister groter om toch te bekijken of zij daar iets kan doen. Stel dat Saudi-Arabië besluit om niet alleen 3 miljard uit te geven aan het leger in Libanon, maar ook 3 miljard aan de opvang en de noden van vluchtelingen. Dan is die nood een stuk lager. Wij kunnen nu wel zeggen dat het van 6 naar 12 moet, maar misschien moet het wel weer van 6 naar 30 zoals vorig jaar. Of misschien moet het wel 6 blijven als er voldoende middelen zijn. Dat kunnen wij nu niet overzien. De heer Sjoerdsma is al toe aan conclusies over het hele jaar. Ik ben dat nog niet.
Wij hadden het al over de multilaterale organisaties. De kwaliteit en de impact ten behoeve van de getroffen bevolking moeten leidend zijn bij de keuze van middelen. Wij zien dat een aantal multilaterale organisaties goed scoort, maar ook dat een aantal voldoende scoort. Hoe zorgen wij ervoor dat die van een voldoende ook naar een goed gaan? In 2013 is een nieuw financieringsmechanisme ontwikkeld voor ngo's. Er wordt jaarlijks 10 miljoen beschikbaar gesteld voor de ngo-programma's in het Grote Merengebied en de Hoorn van Afrika. Dat vinden wij een prima initiatief. Is een dergelijk initiatief ook mogelijk voor de hulp in en om Syrië, bijvoorbeeld als vervolg op het amendement-Voordewind?
De Minister heeft tijdens de begrotingsbehandeling in november jongstleden aangegeven dat als er mogelijkheden zijn voor Nederland om bij te dragen aan het verlichten van de situatie van burgers in de Centraal-Afrikaanse Republiek, bijvoorbeeld via Nederlandse ngo's die daar actief zijn zoals Cordaid, zij elke gelegenheid daartoe zal aangrijpen. In hoeverre heeft de Minister dit gedaan? Minister Timmermans gaf gisteren aan dat Minister Ploumen mogelijkheden onderzoekt om een extra bijdrage te leveren. Welke mogelijkheden worden onderzocht? Gezien de grote en groeiende behoefte aan noodhulp acht de PvdA een structurele verhoging van het budget voor noodhulp wenselijk. Natuurlijk kunnen wij nooit genoeg doen, maar in 2013 kwamen wij al tekort en de noden nemen toe.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): Dat laatste is interessant. De heer Van Laar hoeft het zichzelf niet onnodig moeilijk te maken. Natuurlijk is het belangrijk dat hulporganisaties in grote mate zelf kunnen bepalen waar het geld naartoe gaat, maar politiek is keuzes maken. Het is dus zeer legitiem als een partij of een Minister zegt: ik wil meer geld voor Syrië. Daar is niks mis mee. Of: ik wil meer geld voor Nepal, zoals hij zelf aangeeft. Ik zou het zeer legitiem vinden als hij dat hier bepleit. Ik vraag of er niet ook meer geld naar de Centraal-Afrikaanse Republiek zou moeten gaan. Je kunt net als D66 zeggen dat wij het budget voor Syrië moeten verdubbelen, maar je loopt het risico dat je dat ten koste doet van andere noodhulp als je dat binnen het huidige budget doet. Deelt de heer Van Laar die mening? Zo ja, zouden wij dan niet moeten kijken naar een structurele verhoging van het budget? Volgens mij zei hij dat net zelf.

De heer **Van Laar** (PvdA): Dat zei ik inderdaad net zelf, maar ik vind dat het niet aan ons is om definitief knopen door te hakken. Wij kunnen oproepen doen aan de Minister, maar de Minister is in de beste positie om de toedeling te bepalen: wie krijgt op welk moment in welke crisis welk bedrag? Het wordt erg ingewikkeld als de Kamer dat gaat doen per 1, 2, 3 of 6 miljoen, omdat je dan echt niet overziet wat de gevolgen daarvan zijn. Voor hetzelfde geld geven wij nu extra geld aan Syrië omdat de nood daar hoog is, maar komt er een nieuwe orkaan in een ander land, nooit voorzien, is de ramp nog veel groter dan op de Filipijnen en hebben wij niks meer om bij te dragen. Ik wil wat dat betreft echt niet op de stoel van de Minister gaan zitten.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): Ik vind dit wel een beetje makkelijk, want hiermee ontvlucht de heer Van Laar zijn eigen standpunt. Hij hoeft daardoor niks meer zelf te zeggen, terwijl hij volgens mij ook moties heeft ingediend voor geld voor abortussen. Hij weet dus op bepaalde momenten heel goed en heel precies waar het geld naartoe moet, maar nu zegt hij weer dat de Minister het allemaal moet bepalen. Volgens mij moet hij kiezen. Hij eindigt zijn pleidooi met een pleidooi voor een structurele verhoging van het budget voor noodhulp. Dat omarm ik zeer. Laten wij vandaag dan ook concreet worden. Ik zeg dat er meer geld naar Syrië zou kunnen gaan, maar dat er ook meer geld naar de Centraal-Afrikaanse Republiek zou moeten gaan. Die twee moeten elkaar niet uitsluiten. Deelt de heer Van Laar die mening? Zo ja, zullen wij dan een concreet voorstel daartoe doen?

De heer **Van Laar** (PvdA): Het zijn echt twee verschillende dingen. Wij hebben de begroting, waarin wij als Kamer afwegingen en keuzes maken voor het hele jaar. Wij hebben het budget voor noodhulp, waarvan het juist de bedoeling is dat dat het hele jaar flexibel inzetbaar blijft zodat je kunt inspelen op ontwikkelingen zoals donaties van anderen, nieuwe crises en ontwikkelingen in bestaande crises. Die kunnen wij niet overzien. Wij kunnen wel in maart zeggen: we gaan dit verhogen, we gaan dat verhogen, we gaan overal geld wegtrekken en dan is alles op. Wij weten echter niet wat er in oktober gaat gebeuren, dus ik ga daar niet in mee. Wij pleiten voor een structurele verhoging. Wij weten allemaal hoe het budget voor ontwikkelingssamenwerking zich ontwikkelt. Als de groei bijvoorbeeld meevalt, gaat het budget voor ontwikkelingssamenwerking omhoog. Dan ontstaat er ruimte. Als het aan ons zou liggen, zou een deel van die ruimte bijvoorbeeld naar noodhulp kunnen. Dat is volgens mij een duidelijk signaal en dat geven wij af.

Minister **Ploumen**: Voorzitter. Ik dank de Kamer voor alle vragen en opmerkingen. Dit is het meest hartverscheurende deel van ons werk. Voortdurend denk je: hoe weerbaar zou ik zelf zijn in zo'n situatie zoals in Syrië of in de Centraal-Afrikaanse Republiek, wat zou ik doen om mijn kinderen te beschermen? Wij vragen ons ook voortdurend af hoe wij een bijdrage kunnen leveren aan het verzachten van het verdriet en het geweld dat mensen overkomt en hoe wij hen kunnen helpen zich daartegen teweer te stellen. Dan is het heel bitter om te moeten constateren dat het aantal crises eigenlijk alleen maar toeneemt en dat in sommige situaties waarvan wij gehoopt hadden dat ze zich zouden stabiliseren – ik noem Zuid-Sudan – toch ineens weer een humanitaire noodsituatie ontstaat.
Er is veel gezegd over de crisis in Syrië en terecht, want die crisis duurt nu al drie jaar. Behalve de feitelijke noden, die al buitengewoon ernstig zijn, moeten wij ook constateren dat er grote problemen zijn met humanitaire toegang. Met name de heer Sjoerdsma en de heer Van Laar wezen daarop. Dat maakt de situatie alleen maar schrijnender. Binnen de groepen mensen in Syrië die getroffen worden, onder wie heel veel

kinderen, proberen wij – ik bedoel Nederland, de EU, alle VN-instellingen en alle ngo's – zo goed mogelijk te balanceren. Een aantal leden zei al: wat je ook doet, het is nooit genoeg en dat ontslaat je vervolgens niet van de plicht om datgene wat je doet zo goed mogelijk te doen. Daarover is geen enkel verschil van inzicht tussen mij en de leden van de Kamer.
Dat gezegd hebbende, zet ik even een aantal feiten op een rijtje om goed te duiden wat Nederland nu doet, hoe dat zich verhoudt tot datgene wat andere landen doen en hoe wij aankijken tegen de ontwikkeling van het beschikbare budget en tegen de ontwikkeling van de crises in de loop van de tijd. Eerst schets ik het grotere plaatje. De heer Sjoerdsma zei dat Nederland onwaarschijnlijk veel doet. Wij zijn inderdaad een van de grotere donoren. Wij spreken in dit debat vooral over de aanwending van de middelen die wij ter beschikking hebben voor acute crises. Dat is 36 miljoen euro per jaar, ongeveer 15% van het totale noodhulpbudget. Het is misschien goed om nog even nadrukkelijk aan te geven dat, zoals het er nu uitziet, Nederland in 2014 205 miljoen euro besteedt. Daarvan gaat een groot deel ongeoormerkt naar VN-organisaties en overigens ook naar het Internationale Rode Kruis (ICRC). Waarom doen wij dat en waarom wil ik dat graag zo houden? Dat doen wij, omdat die besteding een goede balans geeft tussen effectiviteit en coördinatie. In de evaluaties van het afgelopen decennium wordt altijd geroepen om coördinatie. Ik houd het nog maar even vol. Iedereen roept altijd om coördinatie en uiteindelijk wil niemand gecoördineerd worden, maar ik wil niet bij die laatste groep horen. Dat is de reden waarom Nederland zo'n groot deel van het noodhulpbudget ongeoormerkt overdraagt aan VN-organisaties.
Betekent «ongeoormerkt» dat je dan vervolgens maar ziet wat daarmee gebeurt en geen enkel toezicht houdt op effectiviteit en impact? Nee, dat laatste natuurlijk niet. Noodhulp is misschien wel de meest geëvalueerde tak van interventies wereldwijd. Er loopt momenteel een evaluatie van de Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (IOB), de EU evalueert voortdurend en wij hebben in Nederland ook grote en goede betrokkenheid van de nationale Rekenkamer gehad, bijvoorbeeld rondom de interventies in Haïti, die natuurlijk toegespitst was op die noodhulpoperatie. Wij willen daar heel graag heel veel van leren, ook breder. Die bevindingen brengen wij steeds in onze dialoog in met de VN-organisaties. Die dialoog is intensief. Niet alleen vindt die plaats op het niveau van de lokale uitvoerders, maar ik heb ook regelmatig overleg met Gutierrez, met Barones Valerie Amos en als het over Syrië gaat met de top van het United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA), waarmee ik een paar maanden geleden nog intensief sprak, net als met het United Nations World Food Programme (WFP). Wij houden nadrukkelijk de vinger aan de pols. Ik wil echt graag vooroplopen met ongeoormerkte noodhulp, omdat ik uit eigen ervaring weet hoe ingewikkeld het is om mensen te laten coördineren.
Is het budget voor 2014 minder dan voor 2013 ...

De **voorzitter**: Mevrouw Mulder heeft een vraag. Ik was nog vergeten te zeggen dat ik ook in deze termijn twee interrupties per fractie zal toestaan.

Mevrouw **Agnes Mulder** (CDA): Ik snap de opmerkingen van de Minister. Zij geeft aan dat iedereen wel wil coördineren, maar dat niemand gecoördineerd wil worden. Toch lijkt de balans tussen de multilaterale organisaties en de ngo's in Engeland anders te liggen. Hoe duidt zij dat dan? Daar zal natuurlijk ook gelden dat iedereen liever niet wordt gecoördineerd. Hoe effectief vindt zij dat?

Minister **Ploumen**: Ik ken de aanwending van het noodhulpbudget van het Verenigd Koninkrijk niet in detail, dus ik weet bijvoorbeeld niet waar zij datgene wat zij aan het Internationale Rode Kruis geven bij optellen. Ik zal er nog eens even naar kijken. Ik weet wel dat Nederland een goede naam

heeft, als het gaat om het steunen van multilaterale initiatieven ter voorkoming van versnippering. Dat zie je ook in een land als Syrië, waar de mogelijkheden om er te werken voor ngo's niet groter zijn dan voor multilaterale organisaties. Soms kunnen ze wel beter doelgroepen bereiken. Daarop hebben wij het afgelopen jaar ook ingespeeld. Uit het oogpunt van effectiviteit en coördinatie heb ik echter geen enkele reden om de huidige balans te veranderen. Natuurlijk bekijk ik per crisis nadrukkelijk op welke manier wij middelen inzetten. Ik vind het eerlijk gezegd beter om daarin te investeren, zoals wij nu hebben gedaan met het reserveren van 10 miljoen euro voor wederopbouw voor ngo's. Ik zie wel dat zij goed coördinerend werk doen en op deze manier zet ik hen daartoe aan.

Mevrouw **Agnes Mulder** (CDA): Ik dank de Minister voor de toezegging dat zij gaat bekijken hoe dat werkt in het Verenigd Koninkrijk, welke invloed dat heeft op die balans en of het in Nederland misschien ook nog anders zou kunnen naar aanleiding van de uitkomst daarvan.

Minister **Ploumen**: Een aantal van uw leden maakte opmerkingen over het budget. Ik kan mij heel goed voorstellen dat men nog even het naadje van de kous wil weten. In 2013 was het begrote budget 215 miljoen euro. In de loop van 2013 zijn wij erin geslaagd om dat uit alle hoeken en gaten van de begroting extra op te plussen. Zo is dat bedrag van 233 miljoen tot stand gekomen. In 2014 hebben wij een budget van 205 miljoen euro. Dat het iets is teruggelopen, heeft te maken met een eerder ingezet teruglopen met 2 miljoen euro. Het verschil tussen 2013 en 2014 bij de aanvang van het kalenderjaar is niet groot.
Kan ik nu al toezeggen dat er in de loop van het jaar weer bijgeplust kan worden? Die toezegging kan ik niet doen. Het totale OS-budget voor 2014 zit aan alle kanten helemaal vast. Dat heeft niet alleen te maken met de uitvoering van de bezuinigingen, maar ook met de neerwaartse bnp-bijstelling die wij moeten verwerken. Ik kan dan ook echt niet toezeggen dat ik in 2014 eenzelfde ontwikkeling voorzie als in 2013. Wij gaan nu uit van die 205 miljoen euro. Als ik dan zie wat wij voor Syrië hebben kunnen alloceren ...

De heer **Sjoerdsma** (D66): De Minister gaat nu naar het specifieke budget voor Syrië, maar wij zaten nog even bij het algemene noodhulpbudget. De Minister zegt dat die 233 miljoen in 2013 eigenlijk een vertekend beeld is in die zin dat we lager zijn begonnen en in de loop van het jaar hebben bijgeplust. Wat was de initiële raming voor de noodhulpbegroting in 2013 precies? Ik heb dat niet paraat.

Minister **Ploumen**: 215 miljoen euro.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Dank daarvoor. Dan is het gat minder groot dan de 10% die het nu lijkt te zijn. Dat wil ik de Minister nageven. Het verschil tussen 215 miljoen en 205 miljoen is echter nog steeds 10 miljoen. Dat is een beetje verbloemd, omdat met het amendement-Voordewind c.s. 7 miljoen aan het noodhulpbudget is toegevoegd. Stiekem is het gat niet 10 miljoen, maar 17 miljoen. Met het oog op hetgeen de Minister eerder heeft gezegd bij de presentatie van Wat de wereld verdient, namelijk dat noodhulp volledig zou worden ontzien bij de bezuinigingen, vraag ik haar hoe dit toch heeft kunnen gebeuren.

Minister **Ploumen**: Wij duiken even diep in de cijfers. Voor 2014 was bij de aanvang 205 miljoen gereserveerd. De 7 miljoen van het amendement-Voordewind komt daarbij. Dat was niet voorzien, maar het is nu wel werkelijkheid, dus dat is onderdeel van het budget geworden. Daarmee is het budget voor 2014 212 miljoen geworden. Er wordt mij nog even

aangegeven dat wij voor 2013 bij de begrotingsbehandeling nog 5 miljoen erbij hebben mogen tellen voor UNHCR, dus in de loop van zowel 2013 als 2014 zijn er wijzigingen. Wij willen het budget voor noodhulp min of meer constant houden. Volgens mij is dat in lijn met wat in Wat de wereld verdient staat. Ook bij het verwerken van de bnp-aanpassing, die met 238 miljoen toch fors was, is noodhulp ontzien.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): Ik heb eerst een feitelijke vraag. Klopt het dat er in 2011 en 2012 300 miljoen was begroot en dat dat bedrag is verlaagd door bezuinigingen? Ik heb hier de staatjes, dus ik kan het zo zien. Ik geef toe dat ik het antwoord zelf al weet, dus het is een retorische vraag. De Minister heeft dat al aangegeven, dus laten wij wel in ons achterhoofd houden dat het budget op de begroting fors is verlaagd en dat wij nu rond de 200 miljoen zitten en in 2010 en 2011 dachten aan een bedrag rond de 300 miljoen. Het staat hier in de begroting.

Minister **Ploumen**: Volgens de cijfers die ik heb, zou er voor 2011 256 miljoen begroot zijn en voor 2012 227 miljoen. Uiteindelijk is er 258 miljoen besteed volgens dezelfde logica als wij voor 2013 bespraken. Voor 2013 is 215 miljoen begroot en 233 miljoen uitgegeven. Voor 2014 – excuus, ik heb mij net verteld – is het 213 miljoen inclusief Voordewind. De bedragen voor 2011 en 2012 die ik hier voor mij heb, zijn minder. Voor 2014 is het 213 miljoen inclusief het amendement-Voordewind.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): Het gaat nu wat duizelen. Iedereen die het verslag terugleest, zal al die cijfers zien. Ik constateer dat het budget is verlaagd. Dat heeft natuurlijk ook te maken met bezuinigingen. De voorganger van de Minister heeft gezegd: als de nood aan de man is, kunnen we een aantal lopende uitgaven vertragen om wat middelen vrij te spelen. Volgens mij zou deze Minister dat ook kunnen zeggen, want het is allemaal uiteindelijk een politieke keuze. Als de Minister dat niet zegt, dan stel ik vast dat de Kamer dat kan doen zoals de heer Voordewind dat heeft gedaan met het geld voor Syrië. Hij heeft dat ook ergens anders weggehaald. Is het juist dat de Kamer indien gewenst het budget voor noodhulp zou kunnen verhogen, ook dit jaar nog?

Minister **Ploumen**: De uitspraak van mijn voorganger de heer Knapen is gedaan in een periode waarin het budget ruimer in zijn jasje zat, waarin er inderdaad mogelijkheden waren om te schuiven. Ik heb dat zelf in 2013 ook gedaan. De methodiek is mij bekend en ik zal die ten volle benutten, anytime. Tegelijkertijd vind ik dat ik u fatsoenlijk moet voorlichten. Daarom zeg ik dat in 2014 door de bezuinigingen plus de neerwaartse bnp-aanpassing de mogelijkheden om te schuiven er gewoon niet zijn. De bestedingen in 2014 liggen vast in contracten. Ik moet dus constateren dat de flexibiliteit die je idealiter breed in je begroting zou willen hebben, er in 2014 niet is. Als die mogelijkheid zich voordoet en er aanleiding is vanwege crises, dan zal ik er zeker naar kijken. Ik ga hier echter geen toezeggingen doen, omdat ik die niet gestand kan doen.
Misschien mag ik even een paar opmerkingen maken over het algemene budget. Er zijn een paar vragen gesteld, bijvoorbeeld over het belang dat wordt gehecht aan disaster risk reduction. Het is buiten kijf dat wij dat allen delen. In 2014 is daarvoor 2,5 miljoen euro gereserveerd, in de lijn die is uitgezet door de heer Knapen. Het concept disaster risk reduction is geïntroduceerd als een nieuw concept. Dat leidt er dan ook terecht toe dat daarvoor specifieke middelen worden vrijgemaakt, niet alleen in Nederland, maar ook in andere landen. Inmiddels constateer ik tot mijn genoegen dat het concept disaster risk reduction de brug wordt tussen structurele ontwikkelingshulp in een aantal gebieden waar dat aangewezen is en noodhulp. Het hele concept is de afgelopen jaren zowel multilateraal als bilateraal en zeker bij ngo's ingebed geraakt in het

gewone werk. Daarmee is het enerzijds effectiever geworden, maar anderzijds budgettair minder gemakkelijk te isoleren. Ik deel het belang zoals het hier is verwoord door de leden van de Kamer en ik zie daar zeker op toe. Een van de elementen waarop dat inhoudelijk wordt ingevuld, heeft alles te maken met adaptatie aan klimaatverandering. Veel van die programma's hebben een element van disaster risk reduction in zich. Wat mij betreft is dat maar goed ook.
Voordat ik specifiek inga op de crises in Syrië en de Centraal-Afrikaanse Republiek, kom ik bij een technisch punt dat is opgebracht door mevrouw De Caluwé over de 400 miljoen. Ik heb die berichten natuurlijk gelezen. Ter geruststelling zeg ik dat het geen nieuwe problematiek is. Nederland houdt zich er al intensief mee bezig, dus niet alleen de afgelopen week. Het is een technische kwestie. Het tekort wordt veroorzaakt door het verschil tussen het committeringsplafond en het kasplafond van de EU. De reden is dat er vaak een verschil zit tussen het contractbedrag en de daadwerkelijke uitgaven op any given moment in time. Bij structurele hulp zit daar soms wat ruimte in, maar bij noodhulp zijn de feitelijke uitgaven bijna altijd 100% van de contractbedragen. Dat betekent, gegeven de bredere systematiek van de EU, dat er op noodhulp vaak een kastekort ontstaat. Nederland zit daarboven op in het coördinatieorgaan van de EU voor noodhulp, COHAFA. Wij werken samen met het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en met name de Nordics om dat probleem permanent op te lossen, want het is een hardnekkig probleem. Waar bij andere uitgaven, waarop de heer Van Dijk net doelde, nog weleens een schuif in uitgaven mogelijk is, is dat bij noodhulp doorgaans niet mogelijk. Dan kun je dat elk jaar constateren en er elk jaar met knippen en plakken iets aan doen. Wij dringen aan op een structurele oplossing en voelen ons nu ook gesteund door datgene wat de Kamer daarover zegt.

Mevrouw **De Caluwé** (VVD): Ik dank de Minister voor de beantwoording van die vraag. Is er nu een risico dat bepaalde noodhulp niet meer gegeven kan worden of dat bepaalde hulp of de bijdrage aan bepaalde organisaties afgebouwd moet worden? Of wordt dit als een soort vlag naar buiten gebracht als stok achter de deur dat landen nu moeten gaan schuiven? Hoe acuut is de situatie? Die leek nogal acuut.

Minister **Ploumen**: Die acute situatie doet zich eigenlijk elk jaar wel voor, omdat het een structureel probleem is. Wij spreken nu wel in een soort geheimtaal die, geloof ik, voor niemand meer te begrijpen is. Excuus daarvoor. Dat heeft te maken met de technische verwerking. Het probleem doet zich elk jaar voor. Daarom dringen wij aan op een structurele oplossing. Ik ga nu ervan uit dat druk van ons en van de Commissie zelf ertoe leidt dat wij dat probleem gaan oplossen. Mocht dat betekenen dat een aantal afspraken niet nagekomen zal worden, dan zullen wij erop blijven drukken dat dat wel gebeurt. Juist in de noodhulp kun je niet wachten.

Mevrouw **De Caluwé** (VVD): Bestaat het gevaar dat vanwege die druk meer druk op Nederland zal ontstaan om extra de portemonnee te trekken omdat andere landen achterblijven en de nood toch hoog is?

Minister **Ploumen**: Nederland voldoet altijd goed aan zijn verplichtingen wat betreft zowel de financiële inzet en de politieke uitspraken als de tijdigheid van betalen. Daar gaan wij niets aan afdoen, dus volgens mij ligt de bal bij andere landen en niet bij Nederland.
Dan kom ik bij Syrië en daarna bij de Centraal-Afrikaanse Republiek. Een aantal leden van de Kamer zei dat de crisis in Syrië een chronisch karakter krijgt. Wij moeten dat vaststellen, hoe erg dat ook is. Ik heb mij voorgenomen om met ingang van 2015 de bestedingen die wij buiten de ongeoormerkte bijdrage aan Syrië doen, in het kader van chronische

crises te doen. Dat betekent dat wij aan het begin van het jaar gaan vaststellen hoeveel wij gaan besteden naast de ongeoormerkte bijdrage voor de crisis in Syrië. In 2014 hebben wij tot nu toe 15,5 miljoen besteed uit dat totale budget van 213 miljoen. 6 miljoen hebben wij aan het begin van dit jaar bekendgemaakt. De 7 miljoen van het amendement-Voordewind is daarbij gekomen. Daarnaast is er 2,5 miljoen extra toegekend aan het Rode Kruis. Zet je deze cijfers naast elkaar, dan zou je kunnen zeggen – ik geloof niet dat ik dat per se wil zeggen – dat wij al meer doen dan hetgeen door een aantal leden van de Kamer is voorgesteld. Ik wil heel graag ook de geest van die oproep begrijpen en niet nu een beetje met die cijfers gaan schuiven. De Kamer realiseert zich hoe complex de afwegingen kunnen zijn binnen de 36 miljoen voor de acute crises. Je probeert om de uitgaven niet meteen in de eerste drie maanden van het jaar te laten vallen, omdat wij jammer genoeg niet weten welk verschrikkelijk onheil mensen nog kan treffen in de loop van het jaar. Tegelijkertijd hoor ik de Kamer zeggen dat er hardnekkige crises zijn die ook aandacht moeten hebben. Als wij toch weten dat wij er nog een extra bijdrage aan geven, hoe weeg je dan op welk moment je dat doet? De afwegingen die de Kamer hier maakt, zijn niet anders dan de afwegingen die ik maak. Daarover is geen enkel verschil van mening. Het is evident dat er van het resterende bedrag voor de acute crises nog een deel naar Syrië zal gaan, tenzij daar morgen de vrede uitbreekt, maar daar hebben wij helaas geen aanwijzingen voor. Ook dan zullen de noden nog hoog zijn, want het land is voor een groot deel in puin geschoten, hoe erg het ook is om dat te moeten constateren. Ik maak voortdurend een assessment waar een bijdrage van Nederland nog het verschil kan maken, enerzijds omdat het andere landen aanzet om nog iets extra's te doen, anderzijds omdat het past binnen een oproep van bijvoorbeeld de VN. Ik ga ervan uit dat ik in de eerste helft van dit jaar uit die 36 miljoen nog geld zal toewijzen voor Syrië of de buurlanden Libanon en Jordanië, maar ik wil mij nog niet vastzetten op concrete bedragen.
Dat heeft ermee te maken dat ik onder andere de situatie in de Centraal-Afrikaanse Republiek zorgvuldig monitor. In 2013 hebben wij daarvoor 2 miljoen vrijgemaakt en in 2014 ook, mede naar aanleiding van het bezoek van de aartsbisschop. Die aartsbisschop heeft met de imam, ik meen van de week, de VN toegesproken, omdat de situatie daar niet verbetert. Als je een heel groot optimist bent, zou je kunnen zeggen dat de situatie zich een beetje stabiliseert in Bangui, maar dan heb je het wel ongeveer gehad. Ik wil nog wat middelen achter de hand hebben voor de Centraal-Afrikaanse Republiek, maar ik wil ook de Kamer graag even informeren over datgene wat wij verder doen in de Centraal-Afrikaanse Republiek en wat wij daar verder nog in overweging hebben. Misschien kan ik dat nu meteen doen.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Ik vermoed dat wij dan definitief zuidwaarts gaan richting de Centraal-Afrikaanse Republiek. De Minister schetst het dilemma wel mooi: hoe bepaal je wanneer je moet bijdragen? Zij schetst daarbij ook: hoe kun je je bijdrage zo inzetten dat andere landen ook meer gaan doen? Tot slot zegt zij: ik ga zeker meer geld vrijmaken in de eerste helft van dit jaar, maar pin mij nog niet vast op concrete bedragen, want ik denk ook aan de Centraal-Afrikaanse Republiek. Als dat de redenering is, laten wij dan ook bepalen wat wij aan de Centraal-Afrikaanse Republiek willen geven. Ook daarvan weten wij, hoe graag wij het ook anders zouden willen zien, dat de situatie niet zal verbeteren. Als de Minister het bedrag voor de Centraal-Afrikaanse Republiek en voor Syrië kan bepalen, dan kunnen wij dat nu geven. Dat komt ten goede aan de voorspelbaarheid van de hulp aan beide landen. Als dat ook nog kan worden gebruikt om bij verschillende Arabische landen en Golfstaten op de deur te kloppen om hen te bewegen meer geld op tafel te leggen – doet u met

ons mee, want wij doen ook nog een tandje erbij – dan zou ik dat alleen maar kunnen aanmoedigen.

Minister **Ploumen**: Laat ik ten overvloede vooropstellen dat Nederland in zijn algemeenheid wordt beschouwd als een heel betrouwbare donor. Ik wil inderdaad ook een afweging maken van de noden in de Centraal-Afrikaanse Republiek, maar er zijn nog andere acute crises. Waren dit maar de enige twee crises waarvoor wij die 36 miljoen willen alloceren. Wij zien bijvoorbeeld problemen in Zuid-Sudan. Voor een deel is dat een chronische crisis, ook verergerd door het huidige conflict, met vluchtelingen die naar Uganda en Ethiopië uitwijken. Kortom, ik wil de beschikbare middelen niet uitsluitend over die twee crises verdelen.
Laat ik nog even iets over Syrië zeggen. Ik ben het zeer eens met de oproep van de heer Sjoerdsma en anderen dat wij bij landen in de regio moeten blijven benadrukken dat zij ook hun commitments moeten nakomen en ophogen. Overigens wil ik ook nu nog een keer benadrukken dat Turkije ongelooflijk veel doet. Naar eigen zeggen gaat het om 2,5 miljard, maar ik kan dat niet helemaal nagaan. Niet alleen voor de omvang van de ingerichte kampen, maar ook voor de kwaliteit daarvan verdient Turkije echt alle complimenten, hoewel wij op andere punten buitengewoon kritisch zijn. Ik ben voortdurend in overleg met UNOCHA en UNHCR en wil ook met hen strategisch afwegen op welk moment wij welke bijdrage gaan committeren. Ik meen dat wij – ik noem de heer Sjoerdsma, de heer Van Laar en ook de heer Van Dijk – elkaar heel goed begrijpen, als het gaat om de weging die gemaakt moet worden.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Dat begrijp ik wel en ik snap ook de afwegingen van de Minister. De reden waarom ik van alle landen Syrië even eruit licht, is tweeledig. Ten eerste is iedereen die vandaag aanwezig is in deze zaal of die meekijkt via internet het er wel over eens dat dit op dit moment de grootste humanitaire ramp op deze aardbol is. Ten tweede is het verhaal van het kabinet: wij gaan niet meer vluchtelingen via UNHCR opnemen, want wij vinden opvang in de regio belangrijker. Mijn partij denkt daar anders over, maar als je die opvang in de regio belangrijker vindt, moet je ook boter bij de vis doen. Ik snap dat de Minister de kaarten dan een beetje op de borst wil houden. Dat kan voor andere crises misschien goed, maar voor Syrië ligt er toch een dure plicht van het kabinet om ervoor te zorgen dat aan het begin van het jaar duidelijk is hoe wij dat doen.

Minister **Ploumen**: Het is evident dat Nederland een van de grotere donoren is voor Syrië. De heer Sjoerdsma zei zelf dat wij onwaarschijnlijk veel doen. Het gaat om 75 miljoen. Daarom heb ik aan het begin van het jaar, even los van de oorsprong van die gelden, 15,5 miljoen gealloceerd voor Syrië; dat is nu mijn budget. Wij bekijken heel precies hoe wij multiplliereffecten met dat geld kunnen realiseren. Wij hebben bijvoorbeeld samen met de stad Amsterdam een innovatief programma gedaan in het vluchtelingenkamp Zaatari. Als je een significante donor wilt zijn, is niet alleen maar geld van belang, maar ook je inzet en je inventiviteit. Nogmaals, ik voorzie dat ik voor de zomer nog extra middelen ter beschikking stel. Ik wil dat heel graag doen in overleg met UNOCHA en UNHCR op een moment waarop dat ook strategisch verstandig is, maar de intentie is er vanzelfsprekend.
Ik wil nog iets zeggen over de Centraal-Afrikaanse Republiek. Ik vergeet de vragen van de heer Van Laar niet over kinderen en onderwijs, maar het gaat nu even over de besteding van de gelden voor acute crises. Wat heeft Nederland tot nu toe gedaan voor de Centraal-Afrikaanse Republiek? In 2013 kwam 2 miljoen euro uit de pot voor acute crises. Hetzelfde geldt voor 2014. Wij dragen fors bij aan het CERF, dat in 2014 bijna 11 miljoen dollar voor de Centraal-Afrikaanse Republiek heeft gealloceerd. Uit MFS II

draagt de Nederlandse overheid bij aan een programma voor conflict-transformatie van een ngo-alliantie met onder andere Cordaid. Het gaat om een bedrag van 11,5 miljoen euro voor 2011–2015. Wij doen een multilaterale bijdrage vanuit het stabiliteitsfonds aan het UN Peace-building Fund, dat nu 33 miljoen dollar ter beschikking heeft gesteld. Vanuit dat stabiliteitsfonds dragen wij ook bij aan UNDP, een specifiek fonds. Dat beloopt nu een aantal honderdduizenden euro's.
Vervolgens spreken wij ons binnen de EU steeds politiek uit voor steunverlening aan de Centraal-Afrikaanse Republiek. Wij hebben de zorgen van Frankrijk gedeeld. Wij laten ons wat dat betreft dus niet onbetuigd. Zoals eerder gezegd, voorzie ik nog een additionele financiële bijdrage. Ik kijk nu ook naar andere manieren om de steun aan de Centraal-Afrikaanse Republiek op te toppen. Dat kan ook politiek zijn. Ik deel zeer de zorgen die hier zijn verwoord door de heer Van Dijk en anderen. Ik houd de situatie nauwgezet in de gaten. Waar wij kunnen, dragen wij bij. Mocht ik kunnen besluiten tot additionele steun, dan zal ik dat de Kamer graag laten weten.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): Alles overziend ben ik er des te meer van overtuigd dat het een politieke keuze is. Het staat in de brief: er is 17 miljoen over voor dit jaar. D66 zegt dat een deel daarvan naar Syrië moet. Dat is heel nobel, maar de Minister zegt terecht dat zij ook naar de Centraal-Afrikaanse Republiek wil kijken. Het is misschien heel wrang, maar uiteindelijk zal iemand de keuze moeten maken – gaat het hierheen of gaat het daarheen? – tenzij je het budget verhoogt. Houd dat in uw achterhoofd.
De Minister voorziet een additionele bijdrage voor de Centraal-Afrikaanse Republiek. Wanneer horen wij daar meer over? Kan zij al meer zeggen over wat die bijdrage inhoudt?

Minister **Ploumen**: De heer Van Dijk kent mij goed genoeg om te weten dat als ik dat nu allemaal al op een papiertje had staan of in mijn hoofd had, ik dat gewoon zou zeggen. Ik wil heel zorgvuldig bekijken op welke manier een bijdrage van Nederland het verschil kan maken. Misschien kan dat gewoon met een extra bijdrage aan UNOCHA, maar misschien kan het ook op een andere manier. Misschien is het goed om even het kader te duiden waarbinnen ik hiernaar kijk. Doen wij een extra bijdrage voor het lenigen van de directe noden of zetten wij in op bijvoorbeeld initiatieven gericht op de opbouw na deze tragische periode in de geschiedenis van de Centraal-Afrikaanse Republiek, die sowieso al niet heel veel goede momenten kent? Dragen wij bijvoorbeeld bij aan verzoeningsprocessen? Ik kijk daar nu goed naar. Daarvan hangt ook een beetje het moment af van het toekennen van die bijdrage. Ik ben binnenkort weer in Brussel. Ik wil in overleg met andere lidstaten bekijken wat anderen doen, zodat wij onze bijdrage het grootste verschil kunnen laten maken. Ik wil er goed over nadenken en een significante bijdrage kunnen doen die ook echt een verschil kan maken. Wellicht zijn er onderwerpen waarin andere landen terughoudend zijn om bij te dragen. Dat zou een goed moment zijn voor Nederland om daarin te stappen, als wij dat nuttig vinden. Dat is gewoon de situatie zoals die nu is.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): Dank voor het antwoord. Wij wachten het af. Ik snap heel goed dat het voor de regering lastig is om aan het begin van een jaar te zeggen «we gaan dit budget besteden», omdat je natuurlijk simpelweg niet weet wat er in de loop van het jaar gebeurt. Er kan nog van alles gebeuren, maar juist daarom ben ik ervan overtuigd: waar een wil is, is een weg. Wij zien nu dat het budget versneld wordt uitgegeven en dat wij nog niet eens halverwege het jaar al zo ver zijn met uitgaven. De heer Knapen heeft daarover ook uitspraken gedaan. Als door de grote crises in de Centraal-Afrikaanse Republiek, in Syrië en elders het budget

sneller zou opgaan dan het jaar afloopt, sluit de Minister dan uit dat er elders extra middelen kunnen worden gevonden?

Minister **Ploumen**: De heer Van Dijk weet natuurlijk wat hij vraagt. Op dit moment zitten de committeringen in het OS-budget gewoon vast, punt. Ik heb geen zin om loze beloften te doen. Wil de heer Van Dijk van mij horen dat ik echt in elk hoekje en gaatje kijk, ook op het einde van het jaar, of er nog mogelijkheden zijn om iets extra's te doen? Allicht, dat spreekt voor zich. Tot die tijd is het mijn verantwoordelijkheid om een goede balans te vinden tussen tijdig bijdragen – als dat betekent dat het budget in oktober op zal zijn, dan moet dat maar – en ruimte houden mocht er zich, God verhoede, nog een acute crisis voordoen. Dat is balanceren. De heer Van Dijk en ik vinden elkaar hier zeer in, maar nogmaals, ik ga geen loze beloften doen, want daar wordt de heer Van Dijk ook niet wijzer van.

De **voorzitter**: Ik neem aan dat het onderwerp Centraal-Afrikaanse Republiek nu is afgerond wat de Minister betreft?

Minister **Ploumen**: Ja.

De **voorzitter**: Dan schors ik nu even twee minuten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: Ik vraag de Minister om haar betoog voort te zetten.

Minister **Ploumen**: Voorzitter. Ik wil graag iets zeggen over het belang van onderwijsprogramma's en even teruggaan naar de crisis in Syrië. De heer Van Laar vraagt daar terecht aandacht voor. Veel Syrische vluchtelingen zijn uitgeweken naar buurlanden, naar Libanon en Jordanië. In Libanon is een enorme druk op het onderwijssysteem ontstaan. Veel scholen werken in dubbele shifts met 's morgens een groep kinderen en 's middags een groep kinderen, omdat de inzet van Libanon, die heel prijzenswaardig is, is dat ook de Syrische kinderen «gewoon» naar school moeten kunnen gaan. Libanon zet zich daar zeer voor in, zowel de regering als al die leraren en leraressen die voor al die overuren niet betaald krijgen en die zich daar van dag tot dag om kinderen bekommeren. Ik ben daar zelf geweest. Ik heb dat kunnen zien en heb er veel respect voor.
Wij moeten de Libanese overheid niet laten zitten met de financiële consequenties daarvan. Nederland heeft een analyse gemaakt: waar kunnen we onze inzet extra tot zijn recht laten komen? Dan zie je dat de besteding van gelden aan dat onderwijssysteem heel goed is. De EU heeft daarvoor een forse toezegging gedaan. Gordon Brown zet zich daar zeer voor in. Nederland steunt dat programma, dat een samenwerking is van de Europese Unie, UNICEF en UNHCR, met 3 miljoen. Het goede van die besteding is dat die ten goede komt aan individuele kinderen. Het goede is ook dat daarmee een aantal andere problemen wordt voorkomen: wat moeten al die kinderen als ze niet naar school gaan? Dat is in Libanon niet anders dan in Nederland, als de vakantie te lang duurt om het zo maar even te zeggen. Onze bijdrage wordt daar zeer gewaardeerd. Ik heb er ook regelmatig contact over met Gordon Brown, die heel goed werk daarvoor doet. Wij blijven steeds bekijken als wij extra middelen ter beschikking stellen of het goed is om dat bijvoorbeeld in het kader van dat programma te doen.
Wij hadden heel veel cijfers, maar ik houd ervan dat ze dan ook kloppen.

De heer **Van Laar** (PvdA): Ik begrijp dat de Minister overstapt naar een ander onderwerp dan de situatie van kinderen. Mijn vraag ging over onderwijs, maar die was breder bedoeld. Ik zei al dat ik een vluchtelingenkamp in Nepal heb bezocht. Dat was om twee meisjes terug te

brengen die in India uit een bordeel in Mumbai waren bevrijd. Je ziet dat die kinderen in die kampen, of ze nou net bestaan of heel lang bestaan, extreem kwetsbaar zijn. In Syrië zien wij dat heel jonge meisjes uitgehuwelijkt worden. Dat moet een punt van blijvende aandacht en zorg zijn. Dat was ook onze oproep. Kan vanuit het ministerie ook daarop druk gezet blijven worden om de kwetsbaarheid van kinderen daar onder de aandacht te brengen en ervoor te zorgen bijvoorbeeld SRGR in vluchtelingenkampen goed op orde is zodra dat kan? In het begin gaat het vooral om voedselhulp en medicijnen, maar zodra het kan moet er breder worden gekeken dan dat.

Minister **Ploumen**: De heer Van Laar heeft het gelijk volstrekt aan zijn zijde met de constatering dat kinderen het meest kwetsbaar zijn en dat meisjes ook nog met specifieke problemen te kampen hebben. Ons ministerie heeft daar buitengewoon veel aandacht voor. Ik zie dat niet alleen terug in de programma's van UNICEF, maar ook breder. Ook in de kampen is er veel aandacht voor issues rondom seksuele reproductieve gezondheid en rechten. Ik zeg heel graag toe dat wij die druk hoog blijven houden. Wij blijven daarover in gesprek. Kinderen zijn inderdaad vaak de meest kwetsbare groepen, dus die komen ook vaak het eerst aan bod en dat is maar goed ook. Wij moeten er absoluut aandacht voor blijven hebben.
Ik wil nog even iets zeggen over de 15,5 miljoen die vanuit Nederland buiten de ongeoormerkte fondsen in 2014 is besteed voor Syrië. Ik zei dat 2,5 miljoen naar het Rode Kruis is gegaan, maar dat klopt niet. Ik wil dat graag even corrigeren. Er is 1,5 miljoen naar het Rode Kruis gegaan en 1 miljoen naar de VNG voor een programma om te bekijken hoe Zaatari, het grote vluchtelingenkamp in Jordanië, de kenmerken van een stad krijgt om ervoor te zorgen dat daar bijvoorbeeld alle nutsfuncties op een duurzame manier op orde komen. Het gaat inderdaad over verlichting, riolering en dat soort zaken. Dat is nog even een precisering.
Mevrouw De Caluwé vroeg hoe de inzet van Nederland breed wordt gezien. Wat zei president Obama bijvoorbeeld over Mali? Het is misschien goed om nadrukkelijk mee te geven dat er ook is gesproken met de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, die Nederland complimenteerde met onze inzet voor Mali. Onze inzet heeft alles te maken met onze zorg over een instabiele situatie heel dicht bij huis. Het is goed dat breed wordt gezien dat wij ons daarvoor inzetten. De complimenten golden overigens ook voor onze inzet op het gebied van ontwikkelingssamenwerking en de bredere actieve en zichtbare inzet op crises, niet alleen van Nederland, maar ook van Nederlanders. Dat wordt zeer gewaardeerd. Ik denk dat Nederland op een goede manier bijdraagt, zowel financieel als in de bredere 3D-inzet.

De **voorzitter**: Wij kunnen overgaan tot de tweede termijn van de Kamer. Ik stel een spreektijd per fractie voor van anderhalve minuut. Ik zal geen interrupties toestaan.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Voorzitter. Ik had nog een aantal openstaande vragen. Misschien heb ik niet goed opgelet.
Ik had een vraag over noodhulp en de definitie van ODA. Er zijn geluiden dat er internationaal over wordt gesproken om noodhulp uit de ODA-definitie halen. Hoe staat de Minister daartegenover?
Wij hebben het wel gehad over toegang tot humanitaire hulp in moeilijke gebieden, maar ik hoop dat de Minister mijn oproep steunt om de CAVV eens serieus te laten bekijken hoe dat kan worden vormgegeven.
Misschien moet ik nog even een algemene opmerking maken over mijn eerste termijn. Ik heb ten onrechte gezegd dat de heer Ten Broeke voorstander was van meer Syrisch geld. Dat moet ik even rechtzetten richting mevrouw De Caluwé. Ik heb dat nog even teruggelezen in de

Handelingen. De heer Ten Broeke was er voorstander van om aan het begin van het jaar duidelijk te maken hoeveel geld het hele jaar voor Syrië bedoeld was. Ervan uitgaande dat het 6 miljoen was, dacht ik dan ook dat het meer zou zijn namens de VVD. Dat is kennelijk niet zo. Dat is nog steeds teleurstellend, maar ik moest het even rechtzetten.
Ik vind het jammer dat de Minister op dit moment niet bereid is om te zeggen wat er aan Syrië wordt gegeven. Ik heb er al uitgebreid over gesproken en ik zal dat niet herhalen. Wij zijn het er niet over eens. De Minister heeft wel gezegd dat zij dat voor de zomer gaat doen. Ik hoop dat van harte. Hoe eerder, hoe beter.
Mijn laatste puntje uit de eerste termijn betreft het toenemende aantal rampen en de aantallen mensen in de wereld die daarmee te kampen hebben. Waar komen, in de analyse van de Minister, die rampen vandaan en wat kunnen wij structureel doen – ik heb het dan niet alleen over de vraag hoeveel geld wij daarvoor beschikbaar stellen – om de preventie van en het voorbereid zijn op zulke rampen nog verder te vergroten? Elke euro die je aan preventie geeft, scheelt weer € 3 tot € 7 aan noodhulp.

Mevrouw **De Caluwé** (VVD): Voorzitter. Ik dank de Minister voor de beantwoording van de vragen en de heer Sjoerdsma voor zijn collegialiteit om nog even de Handelingen terug te lezen en iets recht te zetten. Hoe erg de crisis in Syrië ook is, het is iets te makkelijk om te roepen dat er meer geld nodig is voor één crisis. Er zijn vele crises op deze wereld en wij moeten heel goed kijken hoe wij met het beschikbare geld omgaan. De Minister heeft ook haar dilemma geschetst.
Het is goed dat de Minister de Syrische crisis als een chronische crisis ziet en zich ervoor wil inspannen dat aan het begin van het jaar wordt bekeken hoe wij daarvoor geld kunnen vastleggen, zodat er minder druk ontstaat op het noodhulppotje dat bedoeld is voor acute crises. Denkt de Minister dan aan bijdragen aan verschillende multilaterale organisaties, aan VN-organisaties of aan het CERF? Hoe ziet zij dat? Is dat in haar ogen een extra bijdrage of wordt dat verdeeld via het budget voor noodhulp?
Ten slotte heb ik nog een opmerking over boter bij de vis. Er is heel veel gesproken over het vergroten van het potje voor noodhulp. Nederland doet al boter bij de vis. Nederland is een van de grote donoren en staat in de top van donoren als het gaat om noodhulp. Dat is goed, maar het is nu aan andere landen om ook een bijdrage te leveren. Het is goed dat de Minister ook binnen Europa druk uitoefent op andere landen om hun verplichtingen na te komen. Ik hoor graag later van de Minister terug wat dat heeft opgeleverd.

Mevrouw **Agnes Mulder** (CDA): Voorzitter. Ik dank de Minister voor de beantwoording en voor de toezegging dat zij gaat kijken naar de verdeling tussen de multilaterale kanalen en de ngo's. Die is in bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk anders dan bij ons. Daarover zouden wij graag meer willen weten.
Als je uitgaat van «gelijke monniken, gelijke kappen», is het natuurlijk ook mooi dat als je hulp geeft, je als organisatie ook een gelijke uitgangspositie hebt wat betreft de regeldruk. Misschien kan de Minister daarop ingaan, want dat was nog een openstaande vraag uit mijn eerste termijn.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): Voorzitter. Ik stel vast dat het budget voor noodhulp fors is verlaagd. Nu zitten wij met de gebakken peren, want wij zien overal crises. Vanzelfsprekend moeten wij het geld zo goed mogelijk verdelen, maar als je kiest voor land A, dan gaat dat automatisch ten koste van land B. De Minister zal dus in die zin een duivelse keuze moeten maken, tenzij je het budget verhoogt. Ik stel vast dat de PvdA dat ook voorstelde in eerste termijn. Als de heer Van Laar dat meent, vind ik dat hij ook concreet zal moeten worden. Put your money where your mouth

is, dus waarmee moet het budget per wanneer verhoogd worden en wanneer gaan wij dat regelen?
Er zijn vragen te stellen over de effectiviteit en de impact van noodhulp. Ik heb een motie ingediend over SRGR. Zou je niet eenzelfde systematiek kunnen toepassen op noodhulp?

* Als gevolg van het uitvallen van de geluidsopname zijn de woorden in tweede termijn van de heer Van Laar (PvdA) en Minister Ploumen niet in het verslag opgenomen.

De **voorzitter**: Ik kom tot de volgende toezeggingen:
– De Minister zal onderzoek doen naar de verhouding in de uitgaven voor noodhulp door het Verenigd Koninkrijk via multilaterale organisaties en ngo's en de Kamer hierover schriftelijk (in een reeds toe te zenden brief) informeren.
– Wanneer het kabinet later dit jaar besluit tot een additionele bijdrage aan de Centraal-Afrikaanse Republiek (CAR), zal de Minister de Kamer daarover per brief informeren.

Sluiting 11.29 uur.